

(17 Kasım 2017, Cuma)

Kastamonu 19 Teşrinisani 1336 (1920), Cuma günü

??? ???? ?????? ??????

??? ?????????? ?????????? ?????????? ??? ?????????????? ?????????? ??? ?????????? ???
????????????????? ?????????? ?????????? ??? ?????????? ??? ?????????? ?????????? ???
????????????????? ?????? ?????????? ?????????????? ?????????? ??? ?????????? ??????????
??? ?????????? ?????????????? ??????

Tercümesi

(????????????????? ?????????????? ??????????????) ey iman etmiş olanlar, ey Müslümanlar, içinizden olmayanlardan, size yabancı kimselerden dost ittihaz etmeyiniz. Âyet-i Celile'deki (

?????????) içli dışlı görüşülen, kendisine her türlü sırlar emanet edilen samimi dost, yarıcan, arkadaş, mahrem-i esrar manalarının adıdır. Öyle bitane ki (

??? ?????????????????? ??????????) sizlere karşı mazarrat ıka etmekten, aranızda fitneler, fesadlar sokmaktan hiç bir vakit geri durmazlar. Ellerinden gelen fenalıkların hiç birini sizden esirgemezler. (

????????? ??? ??????????) Sizin sıkıntılara, musibetlere, felâketlere uğramanızı isterler. (

????? ?????????? ?????????????????? ?????? ??????????????????) görmüyor musunuz, hakkınızda besledikleri düşmanlık ağızlarından taşıp dökülüyor. (

????? ?????????????? ?????????? ?????????? ??? ?????????? ??????????????) bununla beraber yüreklerinde, sinelerinde gizlemekte oldukları kinler, garazlar, husumetler, o bir türlü zabtedemeyip de ağızlarından kaçırmakta oldukları adavetten çok büyüktür, çok şiddetlidir. (

????? ?????????????? ?????????? ?????????? ??? ?????????? ??????????????) bizler size her biri aynı hikmet, mahz-ı ibret olan âyetlerimizi böyle sarıh bir surette bildirdik. Eğer sizler akı karadan, iyiyi kötüden seçer, hayrını, şerrini düşünür akı başında adamlarsanız bu hikmetlerin, bu ibretlerin muktezasınca hareket ederek, hem dünyada, hem ukbada felâh bulursunuz. (Al-i İmran 118)

Tefsir

Ey Müslümanlar, sizin için bu âyet-i celileye ittibadan başka selâmet yolu yoktur. Takip edilecek hatt-ı hareket, düstur-u siyaset tamamıyla bu âyet-i celilede mündemiçtir. Binaenaleyh meali ulvisini bir kere de toplayıp ifade edelim. Cenab-ı Hak buyuruyor ki:

-Ey müminler, size ellerinden gelen fenalığı yapmaktan çekinmeyen, bu hususta hiç bir fırsatı kaçırmayan, dininize yabancı kimseleri kendinize mahrem-i esrar, dost, arkadaş ittihaz etmeyiniz. Bunların suret-i haktan görünerek size güler yüz göstermelerine, hayırınızı ister gibi tavırlar takınmalarına asla kapılmayınız. Onların gece gündüz isteyip durdukları, sizin felâketinizden, izmihlalinizden, esaretinizden başka bir şey değildir. Baksanıza, size karşı kalplerinde besledikleri düşmanlık o kadar dehşetli ki bir türlü zabtedemiyorlar da ağızlarından kaçırıyorlar. Hâlbuki yüreklerinde kök salmış olan husumet, ağızlarından taşan ile kabili kıyas değildir, ondan çok fazladır, çok şiddetlidir. İşte bütün hakikatleri, âyat-ı celilemizle sizlere açıktan açığa tebliğ ediyoruz, bildiriyoruz, Eğer akı başında insanlarsanız, eğer dareynde zelil olmak, hüsranda kalmak istemezseniz bizim âyat-ı celilemizin gereğince hareket ederek felâh bulursunuz.

Bu âyet-i celile surei Âl-i İmran'dadır. Sure-i Tevbe'de de **?Ey Müslümanlar, Cenab-ı Hak içinizden hak yolunda mücahededede bulunanları, Allah ile onun Rasul-i muhtereminden, bir de müminlerden kendisine dost ittihaz etmeyenleri görmedikçe sizler öyle başıboş bırakılacak mısınız, zannediyorsunuz??**

(Tevbe,16)

1

Bu iki âyet-i celileden başka diğer âyat-ı kerime daha vardır ki, hep aynı ruhtadır.

Ey cemaat-i Müslimin! İnsan için kendi aleyhine bile çıksa hakkı, hakikati söylemek lâzımdır. Ben de bir zamanlar Kitabullah'ı tilavet ederken bu gibi âyat-ı celileye geldikçe ?acaba sair milletlere karşı biraz şiddetli davranılmıyor mu? Yabancılar hakkında daha merhametli olmak

icab etmez mi idi?? gibi düşüncelere daldım. Vakıa bu hatıraların sırf şeytanî vesveselerden başka bir şey olmadığını bilirdim. Lâkin velev şeytanî olsun, o düşünceleri içimden söküp alıncaya kadar hayli mücahadelere mecbur kalırdım. Acaba bu vesvesenin menşei ne idi? Burasını araştıracak olursak işi biraz tabîî görürüz. Öyle ya, gözümüzü açtık, Avrupa medeniyeti, Avrupa irfanı, Avrupa adaleti, Avrupa efkâr-ı umumiyesi nakaratından başka bir şey işitmedik. Kiminin adaleti, kiminin hamiyeti, kiminin dehası, kiminin terakkiyatı kulaklarımızı doldurdu. Lisan bilenlerimiz doğrudan doğruya bu heriflerin eserlerini, bilmeyenlerimiz tercümelerini okuduk. Edebiyatları, hele edebiyatlarının ahlâkî, insanî, içtimaî mevzuları pek hoşumuza gitti. Müelliflerin kıymeti ahlâkiye ve insaniyelerini, eserleriyle ölçmeye kalkıştık. İşte bu mukayeseden itibaren aldanmaya, hatadan hataya düşmeye başladık. Bu adamların sözleriyle özleri arasında asla münasebet, müşabehet olamayacağını bir türlü düşünemedik. İşte okuyup yazanlarımızın çoğuna ârız olan bu hata bir zamanlar bana da musallat oldu. Bereket versin ki yaşım ilerledi, tecrübem arttı; hususiyle Avrupa'yı, Asya'yı, Afrika'yı dolaşarak Avrupalı dediğimiz milletlerin esaret altına, tahakküm altına aldıkları biçare insanlara karşı reva gördükleri zulmü, gadri, hakareti gözümle görünce artık aklımı başıma aldım. Demin söylediğim şeytanî vesveselere kapılmış olduğumdan dolayı Cenab-ı Hakka tevbelar ettim.

Dünyada Avrupalıları bihakkın anlayan ve anladığını da iki cümle ile hülâsa edebilen bir Müslüman varsa o da eazim-i ümmetten(ümmetin büyüklerinden) fazıl-ı mağfur Hersekli Hoca Kadri efendi merhumdur. Âlem-i İslâm'ın en fedakâr, en faziletli erkânından Mısırlı Prens Abbas Halim Paşa bir gün musahabe esnasında demişti ki:

- Hoca Kadri Efendiyi zaten Mısır'dan tanırım. İrfanına, uluvv-i cenabına hayran olurdum. Bir aralık Fransa'ya uğramıştım. Paris'te ilk işim bu muhterem Müslümanı ziyaret oldu. Kendisiyle biraz hoşbeşten sonra dedim ki:

-Hocam! Senelerden beri burada oturuyorsun. Şarkın, garbın ulûmuna, fûnûnuna cidden vakıf bir nadire-i fitratsın. Yakinen gördüğün şeyler tabiidir ki tecrübeni, görgünü, arttırmıştır. Öğrenmek isterim, Avrupalıları nasıl buldun?

- Paşa! Bu adamların güzel şeyleri vardır. Evet, pek çok güzel şeyleri vardır. Lâkin şunu (herkes) bilmelidir ki o güzel şeylerin hepsi, evet hepsi yalnız kitaplarındadır!

Hakikat, hoca merhumun dediği gibi Avrupalıların ilimleri, irfanları, medeniyetteki, sanayideki terakkileri inkâr olunur şey değildir. Ancak insaniyetlerini, insanlara karşı olan muamelelerini kendilerinin maddiyattaki bu terakkileriyle ölçmek kat'iyyen doğru değildir. Heriflerin ilimlerini,

fenlerini almalı. Fakat kendilerine asla inanmamalı, asla kapılmamalıdır.

Bunların bütün insanlara, bilhassa Müslümanlara karşı öyle kinleri, öyle husumetleri vardır ki, hiç bir suretle teskin edilmek imkânı yoktur. Sureta dinsiz geçinirler. Hürriyet-i vicdan diye kâinatı aldatıp dururlar. Hele biz Müslümanları, biz şarklıları taassubla itham ederler dururlar! Heyhat! Dünyada bir mütaassıb millet varsa Avrupalılardır, Amerikalılardır. Taassubdan hiç haberi olmayan bir millet isterseniz o da bizleriz.

Ey cemaat-i Müslimin! Bilirim ki bu sözlerim sizin senelerden beri avutulmuş, uyutulmuş fikirlerinize biraz aykırı gelecektir. Onun için bir iki misal getirmek icab ediyor:

Bilirsiniz ki bizim harb-i umumiye girmemizden en çok müstefid olan bir millet varsa o da Almanlardı. Şunu ihtar edeyim ki ben bu kürsüde harb-i umumiye girmek mi lâzımdı, girmemek mi evlâ idi, girmeden durabilir mi idik, biraz daha geç mi girmemiz muvafık idi? gibi meselelerin hiç birini mevzuubahis edecek değilim. O benim sadedimin, salâhiyetimin haricindedir. Ortada bir vak'a var ki biz Almanlarla birlikte harbe girdik. Yüzbinlerce şehit verdik. Yüzbinlerce hanuman söndü. Milyonlarca sâ mân (zenginlik, huzur, asayiş) kaynadı gitti. Şimdi Almanlar için ne lâzım geliyordu? Ne yapacaklardı? Şüphesiz bütün dünyanın, bütün dünyadaki milletlerin kendilerine ilân-ı harp ettikleri bir zamanda böyle yegâne müttefikleri olan bizleri sinelerine basacaklar, bütün gazeteler ile bütün kitaplar ile bütün edipleriyle, bütün muharrirleriyle bizi alkış, teşekkür tufanları içinde boğacaklardı. Heyhat! Bu umumî harbin ilk senesinde ben mühim bir vazife ile Berlin'e gitmiştim. O aralık Almanya hükümeti bize dedi ki:

-Bizim meclis-i mebusanımızdaki -bilhassa Katolik mebuslar- kıyamet koparıyorlar: Almanlar gibi mütemeddin(medeni), mütefennin bir millet nasıl oluyor da Müslümanlar gibi, Türkler gibi vahşilerle ittifak ediyorlar? Bu, bizim için zül değil midir?... diyorlar. Aman, makaleler yazınız, eserler yazınız, biz onları Almancaya tercüme ettirelim. Tâ ki Müslümanlığın da bir din, Müslümanların da insan olduğu bunların nazarında taayyün etsin!

Almanya hükümeti haklı idi. Çünkü Alman milleti nazarında Müslümanlık vahşetten, Müslümanlarsa vahşilerden başka bir şey değildi. Onların gazetecileri, romancıları; hele müsteşrik denilip de şark lisanlarına, şark ulûm u fûnûnuna, şark ahlâk ve âdatına vâkıf geçinen

adamları, mensup oldukları milletin efkârını asırlardan beri bizim aleyhimize o kadar müthiş bir surette zehirlemişlerdi ki, arada bir anlaşma, bir barışma husulüne imkân yoktu. Biz o sırada kendimizi onlara tanıtmak için, tabii elden geldiği kadar çalıştık. Lâkin tamamıyla muvaffak olduğumuzu asla iddia edemem. Heriflerin taassubu yaman! Kökleşmiş bir takım kanaatler, hakkı görmelerine mani oluyor.

Harp esnasında, bilirsiniz ki Almanya imparatoru İstanbul'a gelmişti. Biz safderun Müslümanlar halifenin müttefiki sıfatı ile o misafire karşı nasıl hürmette, nasıl ikramda bulunacağımızı şaşırdık. Bu şaşkınlık da o kadar ileri gittik ki darülhilâfenin, yani İstanbul'un minarelerini kandil gecesi imiş gibi kandillerle donattık. Alman dostluk yurdu binası kurulacak denildi, bol keseden bir kaç camimizi heriflere peşkeş çektik. Ha! Gelelim bizim bu gibi fedakârlıklarımıza karşı gördüğümüz mukabeleye! Düşmanlar Kudüs'ü bizim elimizden gasbettikleri zaman bu felâket harb-i umumi üzerine büyük bir tesir ika etmişti. Yani Filistin cephesinin bozulması muharebe terazisini düşmanlarımızın tarafına epeyce eğdirmişti. Binaenaleyh müttefikimiz olan Almanlarla yine Almandan başka bir şey olmayan Avusturyalıların bu işten bizim kadar müteessir olmaları icab ederdi. Ey cemaat-i Müslimin! İşe bakın ki Kudüs, velev ki İngilizlerin eline geçmiş olsun, velev ki bu memleketin düşman eline geçmesi, bu cephenin bozulması yüzünden muharebe bizim hesabımıza kaybolsun, tek Müslümanların elinde, Türklerin elinde kalmasın da hasmımız da olsa dindaşımız olan İngilizlerin eline geçsin, diyerek Viyanalılar şehri süsleyerek şenlik) yaptılar. Evlerini donattılar. Bu maskaralığı men edip yakılan elektrik fenerlerini söndürünceye kadar Avusturya hükümetinin göbeği çatladı. Artık taassubun hangi tarafta, hürriyetin, müsamahakârlığın hangi tarafta olduğunu bu misallerle de anlamazsanız kıyamete kadar anlayacağınız yoktur.

Avrupalıları, Amerikalıları dinsiz derler. Size bir hakikat daha söyleyeyim mi? Dünyada din ile en az mukayyed olan bir memleket varsa o da bizim memleketimizdir. Bugün cuma olduğu halde Kastamonu'nun en şerefli bir camiinde, görüyorsunuz ya, kaç saflık cemaat bulunuyor! Dünyanın en mamur, en yeni memleketi olan Berlin'de pazar günü büyük kiliseler hıncahınç dolar. Hem kiliseleri dolduran cemaati avamdan ibaret zannetmeyiniz. Bütün zenginler, milletin münevver dediğimiz tabakasına mensup adamlar, temiz temiz giyinmiş halk bu cemaati teşkil eder. İngiltere'ye gittiğiniz takdirde şayet cumartesi gününden etinizi, ekmeğinizi tedarik etmezseniz pazar günü aç kalırsınız. Çünkü kıyamet kopsa dinî bir gün olan pazar günü hiç bir dükkânı açtıramazsınız. İngilizler duasız sofraya oturmazlar, duasız sofradan kalkmazlar.

Rumeli zenginlerinden bir adam tanırım ki ziraat tahsili için bir oğlunu Amerika'ya göndermişti. Çocuğun kendi ağzından işittim.

Diyor ki:

-Memleketin acemisiyim. Lisanlarını layıkıyla bilmiyorum. New-York'ta, bir otelde bulunuyorum. Gece canım sıkıldı. Oturduğum odada bir piyano vardı. Azıcık tıngırdatayım dedim. Sazın perdeleri üzerinde parmaklarımı hafifçe gezdiriyordum. Aradan iki üç dakika henüz geçmemişti ki odanın kapısına yumruk inmeye başladı. Ne oluyoruz? diye kapıyı açtım. Bir de baktım ki otelcinin karısı hiddetinden ateş kesilmiş, bana alabildiğine söğüyordu. Karı benim ne barbarlığımı, ne saygısızlığımı, ne ahlâksızlığımı, hülâsa hiç tutar bir yerimi bırakmadı. Meğer o gece Hristiyanların eizzesinden (azizlerinden), yani velilerinden birisinin gecesini imiş. Geceyi o veliye hürmeten ibadetle geçirmek icab edermiş! Piyano çalmak maazallah küfür derecesinde günahmış! Artık kariya memleketin acemisi olduğumu, bu hatanın benden kasdım olmaksızın sadır olduğunu anlatıncaya kadar akla karayı seçtim.

Ey cemaat-i Müslimin! Bizim diyarda cuma namazı kılınırken tavla şakırtıları, sarhoş nareleri duyulduğu nadir vakalardan değildir, zannederim.

Görüyorsunuz, herifler dinlerine nasıl sarılmışlar, asabiyet-i diniye meselesinde ne kadar ileri gitmişler! Bu da sebepsiz değil. Çünkü onların doğar doğmaz beşikte, biraz büyüyünce eşikte dini, millî telkinat ile kulakları dolar. Yabancılar karşı husumet, adavet hisleri her fırsattan bilistifade kendilerine verilir. Kendi cinslerinden, kendi dinlerinden, kendi renklerinden olmayan mahlûkat-ı beşeriyenin insan sayılamayacağı, bunların kafalarına iyice yerleştirilir. O sebepten bunların, bir şarklıyı, hele bir Müslümanı sevmesine imkân yoktur. Ressamları, meydana getirdikleri türlü türlü resimlerle, şairleri şiirlerle, hikâyecileri gayet maharetle yazılmış romanlarla, siyasileri gazetelerle hep onların bu hislerini canlandırır dururlar.

Anlıyorsunuz ya, biz nasıl yetişiyoruz, onlar nasıl yetiştiriliyor? Bu heriflere karşı olan duygumuzu hiç bir vakit onların ilimlerine, san'atlarına sıçratmamalıyız. Çünkü medeniyetin bu kısımlarında onlara uymazsak yaşamamıza, milletimizi yaşatmamıza imkân yok.

Biz Müslümanlar, bin tarihinden itibaren çalışmayı bıraktık. Atalete, ahlâksızlığa döküldük.

Avrupalılar ise gözlerini açtılar, alabildiğine terakki ettiler. Görüyorsunuz ki denizlerin dibinde gemi yüzdürüyorlar. Havalarda ordular dolaştırıyorlar. Mademki vatanın müdafaası farz-ı ayındır, bu farzın mütevakkıf olduğu esbabı elde etmek farzdır; O halde onların kuvvet namına neleri varsa hepsini elde etmek için çalışmak hepimize farz-ı ayındır. Ne hacet!

(?????????????? ????? ????? ??????????????? ????? ????????? ? ?????)

Düşmanlara karşı ne kadar kuvvet tedarik etmeye, hazırlamaya imkân bulursanız derhal hazırlayınız. (Enfal, 60)² emr-i İlâhisi sarihtir. Şüpheyi, düşünmeye, taşınmaya mahal yoktur. O halde ne yapacağız? Aramıza sokulan fitneleri, fesadları, fırkacılıkları, komitecilikleri, daha bin türlü ayrılık gayrılık sebeplerini ebediyen çiğneyerek el ele, baş başa vereceğiz. Birden çalışacağız. Çünkü bugün dünyanın, dünyadaki hayatın tarzı büsbütün değişmiş. Yalnız başına çalışmakla bir şey yapamazsın. Toplar, tüfekler zırhlılar, şimendiferler, limanlar, yollar, tayyareler, vapurlar, elhasıl düşmanları bize üstün çıkaran, yarım milyar Müslümanın bir kaç milyon frengesi esir olmasını temin eden esbab ve vesait ancak cemiyetler, şirketler tarafından meydana getirilebilir. Demek, Müslümanlar Allah'ın, Kitabullah'ın, Rasulullah'ın emrettiği, tavsib ettiği vahdete, birliğe, cemaate sarılmadıkça âhiretlerini olduğu gibi dünyalarını da kurtaramazlar Her şeyden evvel vahdet, cemaat, teavün. Bir kere bunu elde edelim, alt tarafı Allah'ın inayetiyle kolaylaşır.

Bununla beraber icabında Avrupalılarla birleşebiliriz. Ancak bu birleşmek bize hiç bir vakit onların iç yüzünü unutturmamalıdır. Yani vatanımızın, dinimizin menfaati, ticaretimizin, servetimizin, refahımızın terakkisi namına icab ederse, mümkün olursa mütekabil, müşterek menfaatler üzerine bunlarla çekişe çekişe pazarlık ederek ittifak ederiz. Ancak bu pazarlıklarda son derecede açıkgozlü bulunmamız lâzım gelir.

Biz Müslümanlar ise maalesef gerek içimizdeki, gerek dışımızdaki yabancıların sözüne kanıyoruz da birbirimize itimat etmiyoruz. Onlardan giydiğimiz külahı kendi dindaşlarımıza, kendi kardeşlerimize giydirmek için uğraşıyoruz. Cenab-ı Hak (????????? ?????????????????? ?????????? ?????????????????? ?????????? ?????????? ?????????? ??????????)
(Hucurat,10)

3

buyuruyorken yazıklar olsun ki biz, o kardeşlikten çok uzakta bulunuyoruz. Ancak ayda, âlemde bir kere camiye geliyoruz. Huzur-u İlâhîde birleşiyoruz. Fakat namazı bitirip pabuçlarımızı koltuklayarak dışarıya fırlayınca birbirimize karşı derhal ya hasım, yahut hiç olmazsa bigâne kesiliyoruz. Âyat-ı kerime var, namütenahi ehadis-i şerife var. Bunlara göre: Müslümanlardan biri diğer dindaşlarını kendi öz kardeşi bilmedikçe, onların meserretiyle mesrur, musibetiyle, matemde mahzun olmadıkça tam Müslüman olamaz. İmanın kemali cemaat-i Müslim?ine sımsıkı sarılmakla kaimdir.

?Müslümanların derdini, kendine dert etmeyen Müslüman değildir.?

buyuran Rasul-i hakim (Sallallahü Aleyhi vesellem efendimiz hazretleri) diğer bir hadis-i şeriflerinde buyuruyor ki:

?Dünyanın öbür ucundaki bir Müslümanın ayağına bir diken batacak olsa, ben onun acısını kendimde duyarım. Bütün Müslümanlar, bir araya gelerek tek bir vücudu meydana getiren muhtelif uzuvlara benzerler, insanın bir uzvuna bir hastalık, bir acı isabet etse, diğer uzuvların kâffesi o hasta uzvun elemine ortak oldukları gibi bir Müslümanın da diğer dindaşlarının acısına, musibetine, matemine kabil değil bigâne kalamaz. Kalabiliyorsa demek ki Müslüman değil.?

????? ?????????? ?????????? ?????????? ?????? ?????????? ?????????? ?Bir müminin diğer mümine karşı vaziyeti yekpare bir duvarı vücuda getiren perçinleşmiş kayaların birbirine karşı aldığı vaziyet gibidir... Öyle olacaktır. Öyle olmalıdır.?

4

Hadis-i şerifini elbette işitmişsinizdir. Ashab-i kiram hazeratı arasındaki vahdet, muhabbet, teavün cümlelerinin malumudur. Bu din uluları, bu Allah'ın en sevgili kulları huzur-u İlâhiye cemaatle durdukları zaman saflar adeta - maruf tabir veçhile- sabun kalıbı halini alırdı. Birbirleriyle o kadar ittisal hasıl ederlerdi ki üzerlerindeki libaslar daima omuz başlarından eskirdi. O muazzam saflar, müsel sel yekpare bir dağ gibi kıyam eder, öyle rükûa varır, öyle secdeye kapanırdı. Vahdetin, namazdaki bu tezahürü namaz haricinde de böylece devam eder giderdi. O sayededir ki İslâm, Aleyissalâtü Vesselâm efendimizin Risalet-i Celilelerinden itibaren yirmi otuz sene zarfında dünyayı kuşatmıştı.

Hadis kitaplarını, siyer kitaplarını, tarih-i İslâm sayfalarını gözden geçirince ashab-ı kiram arasındaki birliğe hayran olmamak elden gelmiyor. ?????????? ?????? ?????????????? ?????????? ?????????????? ?????? ?

birbirlerine karşı merhametlidirler?

(Fetih, 29)

5

vasf-ı ilâhisiyle tasvir buyurulan o kahraman fertler ?hakikat birbirleri hakkında ne kadar merhametli, ne derecelerde rikkatli idiler, düşmanlarına karşı ise, nasıl şedid idiler!? ?

????????? ?????? ?????????????????? ?????????? ?????? ?????????????????? ??????

?

?müminlere karşı mutavazı, halim, selim, şefik, rahim, kâfirlere karşı ise vakur, metin, mekin, şedid?

(Maide, 54)

6

olmak İslâm'ın hususiyetlerindendir. Yazıklar olsun, biz bu hususiyetlerden, bu meziyetlerden, büyüklüklerden mahrum olduk. Dinimizden olmayanlara karşı yapmadığımız müdahene(dalkavukluk), göstermediğimiz nezaket kalmıyor. Birbirimizi ise bir kaşık suda boğmak istiyoruz. Cesaretimiz, kabadayılığımız, asıcılığımız, kesiciliğimiz hep kendi aramızda.

?

?????????? ?????? ?????????????? ?????? ????

?

? Kendi kendilerine karşı oldu mu hücumları dehşetlidir. Zahir hallerine baksan toplu bir cemaat zannedersin. Halbuki hepsinin yüreği başka başka hislerle çarpıyor?

(Haşr, 14)

7

, mealindeki âyet-i celile, ki münafıklar vasfındadır, bugün tamamı ile bizim halimizi gösterir oldu. Bundan ne kadar sıkılmamız icab eder, artık onu siz takdir ediniz.

Ey cemaat-i Müslimin! Kur'an-ı kerim tilâvet ederken birçok yerlerinde sünnet lafzı celiline tesadüf edersiniz, evet meselâ ??????? ?????? ??????? ???? ?????? ??? ?????? ?????? ?????? ?????????? ?????????? ?????????????? ?????? ? gibi daha

birçok âyat-ı kerimede hep bu sünnet kelimesini okursunuz. Kitabullah'daki sünnet, Rasulullah'ın sünneti değildir. Peygamberimizin sünneti cümlemizin malûmu, Kur'an'ın sünneti ise Cenab-ı Hakkın ezeli ve ebedi olan kanunu demektir. (Bkz Fetih, 23)

8

Evet, Allahu Zülcelâl'in bu âlem hakkında cari birçok kanunları var. Cemadatta, nebatatta, hayvanatta, yıldızlarda, aylarda, güneşlerde, dağlarda, denizlerde, yerlerde, göklerde, elhasıl bizim bildiğimiz, bilmediğimiz, ne kadar mahlûkat varsa bunların hepsinde ayrı ayrı kanunlar caridir. Bu kanunlar vaz?-ı İlâhî olduğu için insanların tertip ettikleri kanunlar gibi ömürsüz değildir. Ta ezelde meşîyyet-i İlâhi muktezasınca ibda olunan bu hükümlerin, bu kanunların hiç bir maddesi, hatta hiç bir kelimesi, hiç bir noktası değişmez. Bunun böyle olduğunu Kitabullah'da bize sarahaten bildiriyor. Şimdi diğer mahlûkatta, diğer âlemlerde hâkim olan sünnet-i İlâhiyi, yani Cenab-ı Hakkın ezeli ve ebedî kanunlarını bir tarafa bırakalım da yalnız insan kümeleri, beşer yığınları demek olan milletler, ümmetler üzerinde hüküm süren kanun-u İlâhiyi tetkik edelim; evet milletlerde cari olan bu kanunun mahiyetini biz Müslümanlar doğrudan doğruya Cenab-ı Haktan, yani onun bize gönderdiği kitab-ı hakiminden öğreniyoruz: Ümmet-i İslâmiyenin dünyada, ukbada felahını, necatını, saadetini, refahını, sâ mânînîni temin eden emirler yok mu, işte onların her biri Allah'ın bir sünneti, yani bir kanunudur, ?

????? ???????????????

?

?tefrikadan, ayrılık gayrılık hislerinden uzak olunuz,?

(Al-i İmran , 103)

9

????????????? ?????? ?????????????? ?????? ?????????????????? ?????????????????? ??????????????
????????????? ?????????????????? ?????? ?????????? ?????? ?????????????????? ? ??Ey Müslümanlar
birbirinize girmeyiniz, sonra kalplerinize meskenet, cebanet
(korkaklık),
aciz, fütur çöker de devletiniz, saltanatınız, şevketiniz, kudretiniz, kuvvetiniz, hepsi
elinizden gider.?
(Enfal, 46)

????????????????? **?Sebattan, azimden katiyen ayrılmayınız.?** (Araf, 87)¹⁰ İşte bunlar gibi birçok öğütler, birçok emirler var ki milleti yaşatmak, dini yaşatmak istersek bunların muktezasına Tevfik-i hareket (uygun hareket etmek) zaruridir. Demek, milletlerin hayatı, bekası, istiklâli, selâmeti için, aralarında vahdet hükümferma olması lüzumu bir kanun-u İlâhi imiş!

Ey cemaat-i Müslimin! Milletler topla, tüfekte, zırhlı ordularla, tayyarelerle yıkılmıyor ve yıkılmaz. Milletler, ancak aralarındaki rabıta çözülerek herkes kendi başının derdine, kendi havasına, kendi menfaatini temin etmek sevdasına düştüğü zaman yıkılır. Atalarımızın 'kale içinden alınır' sözü kadar büyük söz söylenmemiştir. Evet, dünyada bu kadar sağlam, bu kadar 'şaşmaz' bir düstur yoktur. İslâm tarihini şöyle bir gözümüzden geçirecek olursak cenupta, şarkta, şimalde, garpta yetişen ne kadar, Müslüman hükümetleri varsa hepsinin tefrika yüzünden, aralarında hadis olan(meydana gelen) fitneler, fesadlar, nifaklar, şikaklar yüzünden istiklâllerine veda ettiklerini, başka milletlerin esareti altına girdiklerini görürüz. Emeviler, Abbasiler, Fatımiler, Endülüslüler, Gazneviler, Moğollar, Selçukiler, Mağribiler, İraniler, Faslılar, Tunuslular, Cezayirliiler.... hep bu ayrılık gayrılık hislerine kapıldıkları için saltanatlarını kaybettiler. Biz Türkiye Müslümanları dünyanın üç büyük kıtasına hâkimdik. Koca Akdeniz, koca Karadeniz hükmümüz altında bulunan cesîm cesîm memleketlerin ortasında birer göl gibi kalmıştı. Ordularımız Viyana önlerinde gezerdi. Donanmalarımız Hind okyanuslarında yüzerdi. Müslümanlık rabıtası ırkı, iklimi, lisanı, âdatı, ahlâkı büsbütün başka olan birçok milletleri yekdiğerine sımsıkı bağlamıştı. Boşnak İslavlığını, Arnavut Lâtinliğini, Pomak Bulgarlığını.... elhasıl her kavim kendi kavmiyetini bir tarafa atarak İslâm camiası etrafında toplanmış, Kelimetullahı iylâ (Allah'ın dinini yüceltmek) için canını, kanını, bütün varını güle güle, koşa koşa feda etmişti. Fakat sonraları aramıza Avrupalılar tarafından türlü türlü şekiller, türlü türlü isimler altında ekilen fitne, tefrika, fesad tohumları bizim haberimiz bile olmadan filizlenmeğe, dallanmağa, budaklanmağa başladı. O demin söylediğim rabıta gevşedi. Artık eski kuvveti, eski tesiri kalmadı. Kalemizin içinden sarsılmaya yüz tuttuğunu gören düşmanlar kendi aralarında birleşerek, yani biz Müslümanların memur olduğumuz vahdeti onlar vücuda getirerek birer hücumda yurdumuzun birer büyük parçasını elimizden aliverdiler. Bugün bizi Asya'nın bir ufak

parçasında bile yaşayamayacak hale getirdiler.

Size bir vak'a anlatayım: Mısır Ülyada dolaşıyordum. Orada aklı başında bir Müslümanla görüştüm. Bahsimiz kıyasete(uyanıklık, anlayışlı olmak) intikal etti. Dedim ki:

- Şaşıyorum. On beş milyonluk koca Mısırdaki yabancı asker olarak az kuvvet gördüm. Nasıl oluyor da bu kadarcık kuvvetle koca bir iklim muhafaza edilebiliyor?

Bu sualım üzerine o zat dedi ki:

- O yabancı devletin ricalinden biriyle samimi görüştüm. Sizin aklınıza, geleni ben de düşünmüş de, demiştim ki:

- Günün, yahut senenin birinde meselâ Osmanlı hükümeti kırk elli bin kişilik bir ordu hazırlayarak Mısır'a sevk edecek olursa siz ne yaparsınız?

- Hiç bir şey yapmayız. Müdafaa imkânı olmadığı için Mısırlarını kendilerine teslim eder çıkarız. Yalnız şurasını iyi biliniz ki biz hiç bir zaman Osmanlıların Mısır'a kırk bin kişi değil, kırk kişi sevk edebilecek derecede yakalarını, paçalarını toplamalarına meydan bırakmayız. Memleketlerinde bitmez tükenmez meseleler çıkarırız. Onlar birbirleriyle uğraşmaktan göz açamazlar ki, bir kere olsun Mısır'a dönüp bakmağa vakit bulabilsinler.

Ey cemaat-i Müslimin! Gözünüzü açınız, ibret alınız. Bizim hani senelerden beri kanımızı, iliğimizi kurutan dahilî meseleler yok mu, Havran meselesi, Yemen meselesi, Şam meselesi, Arnavutluk meselesi, bilmem ne meselesi... Bunların hepsi düşman parmağıyla çıkarılmış meselelerdir. Onlar öyle olduğu gibi bugünkü Adapazarı, Düzce, Yozgat, Bozkır, Biga, Gönen, Konya isyanları da hep o mel'un düşmanların işidir. Artık kime hizmet ettiğimizi, kimin hesabına birbirimizin gırtlığına sarıldığımızı anlamak zamanı zannediyorum ki gelmiştir. Allah rızası için olsun aklımızı başımıza toplayalım. Çünkü böyle düşman hesabına çalışarak elimizde kalan şu bir avuç toprak da verecek olursak, çekilip gitmek için arka tarafta bir karış yerimiz yoktur. Şimdiye kadar düşmana kaptırdığımız koca koca memleketlerin halkı hicret edecek yer bulabilmişlerdi. Neuzübillah biz öyle bir akıbeta mahkûm olursak başımızı sokacak bir delik

bulamayız.

Sevr Muahedesi

Zaten düşmanlarımızın tertip ettikleri sulh şartları bizim için dünya yüzünde hayat hakkı, hayat imkânı bırakmıyor. Bu sefer Anadolu'nun bir hayli kısmını yeniden dolaştım, halkın fikrini yokladım... Baktım ki zavallıların bir şeyden haberi yok. Vakıa nisbetle havas geçinen takım, bu şartların pek ağır olduğunu biliyor, lâkin ilimleri son derecede icmalî. Avam ise hiç bir şeyden haberdar değil. Zannediyorlar ki memleketin kenarları, yani Hicaz gibi, Bağdad gibi, bir iki yer elimizden çıkmakla iş olup bitecek; Rumeli, İstanbul, Anadolu Suriye yine bizde kalacak, artık çiftçi çiftiyle, çubuğuyla; esnaf san'atı ile, dükkânı ile; ulema medresesiyle, mektebiyle; tüccar alışi ile, verişiyle meşgul olacak! Heyhat! Düşmanlarımız bizi ne hale getirmek için geceli gündüzlü çalışıyorlar, biz ise hâlâ ne gibi hülyalarla kendimizi avutuyoruz!... Allah rızası için olsun, şu muahedenamenin bizim hakkımızdaki maddelerini okuyunuz. Okumak bilmiyorsanız birisine okutunuz da dinleyiniz.

Maazallah onu kabul ettiğimiz gün acaba nemiz kalıyor? Bir kere Rumelilide hiç bir alâkamız kalmıyor. Çatalca istihkâmâtı da dahil olduğu halde, denizin öbür yakasındaki memleketler kâmilten gidiyor. Halife diye İstanbul'da bir şeyler bırakılıyor. Lâkin kendisine yalnız - tıpkı Roma'daki Papa gibi - yedi yüz asker bulundurmak hakkı veriliyor. Vakıa Müslümanlar İstanbul'dan bu sefer koğulmuyor. Fakat Yunanlılar Çatalca istihkâmâtına sahip olacakları için tabiidir ki, Çekmece civarında istedikleri kadar asker yığarlar, Avrupa'da bir karışıklık zuhur ettiği gibi İstanbul'u alıverirler.

Şimdi bir sual varid olacak;

-Neden İngilizler İstanbul'u doğrudan doğruya kendisine almasın da Yunanlılara versin?

İngilizlerin bu kadar büyümesi, müttefiklerinin işine gelmiyor. Binaenaleyh payitahtımızı da alacak olursa araları büsbütün açılacak. Ancak hem Rumeli'yi, hem Aydın vilâyetini elinde tutabilmek için Yunanlılar kuvvetli bir donanmaya muhtaçtır. Bunu ise çaresiz İngilizlerden tedarik edecek. Anlaşıldı ya, İstanbul'un Yunan elinde bulunması demek, daima donanmasına muhtaç olduğu İngilizlerin elinde bulunmak demektir. Rumeli'nin, İstanbul'un, Aydın vilâyetinin Yunanlılar elinde bulunması ne demektir, biliyor musunuz? Oralarda tek bir Türk Müslüman

kalmaması demektir. Vaktiyle eski Yunanistan'la Mora'daki halkın yarısı Rum ise yarısı da Müslümandı. Bugün o havalide tek bir dindaşımız kalmamıştır. Bu musalaha mucibince verilecek memleketlerde de bir müddet sonra aynı hal zuhura gelecektir. Evet, Müslüman ahali katliam ile korkutulacak, hicrete mecbur edilecektir.

Bu muahedenin takip ettiği maksat şudur: Düşmanlar, bizden mümkün olduğu kadar fazla adam öldürtmek, kendisinden son derecede az insan harcamak istiyorlar. O sebepten, bir taraftan Rum, Ermeni çeteleri teşkil edecek; bunlara para, silâh dağıtarak, Türkler arasında katliam yaptıracak. Diğer taraftan da Müslümanlar, Türkler arasından para ile yahut işgal ile adamlar bularak, bizi birbirimize doğratacaktır ki bu zaten olup duruyor. İşte düşmanın, Anadolu'nun iç taraflarında çıkarttığı isyanları bastırmak için biz İzmir, Balıkesir cephelerindeki kuvvetimizi azaltmağa mecbur olduk da Yunanlılar burnumuzun dibine kadar sokuldular.

Neuzübillah muahedeyi kabule mecbur olduk mu, Anadolu'da asker besleyemeyeceğiz. Yalnız bir miktar jandarma kuvveti bulundurabileceğiz. Bu jandarmalar içinde külliyetli miktarda Rum, Ermeni, Yahudi bulunacak. Zabitlerin yüzde on beşi(%15), ki tabîî hep yüksek rütbeliler olacaktır, ecnebiden gelecektir. Anadolu mıntıka mıntıka ayrılıp her mıntıka bir ecnebi zabitin eline verilecektir.

Meselâ Karadeniz sevhili, mıntıkasındaki İngiliz zabiti bütün inzibat kuvvetlerine kumanda edecek, o zaman istediği gibi Rum, Ermeni çeteleri vücuda getirerek Müslümanların üzerine saldıracaktır. Netekim bu usulü İngilizler Kars'ta, Ardahan'da; Fransızlar Adana'da, Maraş'ta pek güzel tatbik ettiler.

Bilirsiniz ki Anadolu'nun iki mühim iskelesi vardır: Biri İstanbul, biri İzmir. Elimizdeki üç buçuk şimendifer hattı bu iki limanda nihayet buluyor. Şimdi İstanbul sözde bize bırakılıyorsa da oranın idaresi, gümrükleri, vergileri, zabıtası kâmilen başka ellerde, yani bizim dâhil olmadığımız bir komisyonun elinde bulunuyor. Bu komisyonda tabii düşmanlar hâkim olduğundan bizim ihracatımıza, ithalatımıza istediği gibi müşkülât çıkaracak. Gümrük tarifesini, şimendifer tarifesini, liman tarifesini ona göre tertip ederek Anadolu'daki Müslüman tüccarı tamamıyla iflâs

ettirecek. Zaten mütarekeden beri İstanbul'daki Müslümanların ticaretine el altından hep böyle güçlükler çıkarılmıştır. Bundan maksat ise Müslümanları fakir, sefil bırakmaktır.

Bu muahede mücibince devletimizin bütçesi İngiliz, Fransız, İtalyan murahhaslarından mürekkep bir komisyon tarafından tertip olunacaktır. Bu komisyonda bizden bir adam bulunacaksa da rey sahibi olamayacaktır, yani düşman bu komisyonda istediğini yaptıracaktır. O halde verdiğimiz vergiler hep Rumların, Ermenilerin menfaatine sarf olunacaktır. Onların çocukları bizim paramızla mektepler açıp okuyacaklar, adam olacaklar. San'atı, ticareti, ziraatı kâmilen ellerine alacaklar. Bizden yalnız ırgat yetişebilecek.

Gelelim Uhud (Ahitler) meselesine:

Ey cemaat-i Müslimin!

Frenkce bir kelime var: Kapitülasyon! Manası: bizim bilerek bilmeyerek, keyfî yahut iztirari, ecnebilere verdiğimiz eski imtiyazlardır. Bunların bir kısmı adliyeye aittir. Meselâ içimizde yaşayan ecnebi teb'asından biri ne yaparsa yapsın hükümetimiz tarafından tevkif olunamaz. Caniyi yakalamak için mutlaka mensup olduğu sefaretin adamı hazır olmalı.

Tevkif olunduktan sonra sefaretine teslim edilmeli. Binaenaleyh ecnebilere bu muharebeden evvel bizim içimizde ali-kıran kesilmişti. Adam döverler, adam vururlar, adam öldürürler, ötekinin berikinin emlak ve arazisini gasbederler. Bütün yaptıkları yanlarına kalırdı. Biz bu imtiyazları harbin bidayetinde kaldırmıştık. Şimdi sulh şeraitini kabul ettiğimiz gibi bunlar yine avdet edecek. Hem nasıl avdet edecek, biliyor musunuz? Avrupa devletleri teb'asına münhasır olan o imtiyazlar şimdi Rumlara, Ermenilere, Yahudilere verilecek.

Artık bunun ne demek olduğunu matuhlar(bunaklar) bile anlar.

Gelelim bu imtiyazların iktisadı kısmına: Ecnebi teb'ası temettü, belediye vesaire gibi vergilerden müstesnadırlar. Şimdi, Rumlar, Yahudiler, Ermeniler de müstesna olacaktır. Açıkçası bütün parayı Müslümanlar verecekler, bütün parsayı içimizdeki gayri Müslimler toplayacak!

Ya gümrükler meselesi... O da bir âfet! Biz başka memleketler gibi gümrüklerimize sahip değiliz. Memleketimize sokulan eşyadan istediğimiz gümrüğü alamayız. Halkımızın fakir düşmesine en birinci sebep budur. Bunu biraz izah edelim. Evvelâ ziraatımızı ele alalım. Rusya gibi, Romanya gibi, Amerika gibi toprağı zengin memleketlerde ekin pek ucuza mal oluyor. Heriflerin vapurları, şimendiferleri de çok olduğundan dünyanın her tarafına kolaylıkla arpa, buğday gönderiyorlar. Binaenaleyh bu memleketler İstanbul piyasasına döktükleri ekini bizden, yani Anadolu'dan daha ucuza mal edebilirler. Bizim çiftçilerimiz ise malını İzmir, İstanbul gibi büyük şehirlerde kurtarabilecek para ile satamayacağından hem ekemez, hem fakir düşer. Buna karşı ne çare olabilir? Evet, çare hariçten gelecek ekin ve sair yiyecek şeylere öyle bir gümrük koymaktır ki, bu gümrüğü verecek ecnebi tüccar piyasada malını Anadolu'dan gidecek maldan daha pahalıya satmak mecburiyetinde kalsın. İşte Fransa gibi, Almanya gibi toprağı çok zengin olmayan hükümetler kendi köylülerini hep bu usul sayesinde kurtarabilmiştir. Bizde ise bu çareye müracaat kabil olamayacağından muahedeyi kabul ettiğimiz gibi çiftçimiz bitecektir...

Gelelim sanayie: Bilirsiniz ki memleketimizde birçok ham eşya yetişir: Keten, kenevir, pamuk, yün, tiftik, deri. Sonra türlü türlü madenler. Biz bunlardan istifade edemiyoruz. Meselâ bir dokuma fabrikası yahut demir fabrikası açmaya kalkışsak, Avrupa'nın, Amerika'nın fabrikaları ile başa çıkamayız. O halde ne yapmalıyız? Bizim sanayiimiz de onların sanayi derecesini buluncaya kadar hariçten gelecek mamulat üzerine münasip bir gümrük koyabilmeliyiz. Koyamadığımız gibi hiç bir müessesemiz, hiç bir fabrikamız bir sene bile yaşayamaz. Bilirsiniz ki kendimize mahsus tezgâhlarımız, bezlerimiz vardı. Bunlar memleketimizin her tarafında satılıyordu. Ahalimize de birçok menfaat temin ediyordu. Halbuki ecnebi fabrikaları ile rekabet edemediğinden dolayı ezildi gitti. Şu halde halkımız ziraatını, sanayiini ileri götüremez, ticaretini de gayri Müslimlerin vergi vermemesi yüzünden başa çıkaramazsa tabiidir ki sefil olur, perişan olur. Haydutluktan başka yapacak bir iş bulamaz.

Şimdi bir mühim mesele var. Onu tetkik edelim: 'Neden düşmanlar bizim mahvımızı temin için bu kadar uğraşıyorlar??

Evet, bunlar harb-i umuminin bidayetinde 'biz bütün milletlerin istiklâli için harb ediyoruz!?' tekerlemesini muttasıl tekrar edip durdukları için mahkûmiyetleri altında bulunan yüz milyon Müslümana da istiklâl sevdası geldi. Mısır'da, Hind'de birbiri ardınca isyanlar başladı. Vakıa onlar bu isyanları kendilerine mahsus olan müthiş bir vahşetle bastırdı. Lâkin bunların bir daha başkaldıramamaları için dünyada hiç bir Müslüman memleketin müstakil kalmaması lâzımdı. Mütarekeden sonra ise müstakil olarak iki Müslüman hükümet kalmıştı ki biri bizdik. Diğer de İran idi. Biliyorsunuz ki İran hükümet-i İslâmiyesinin icabına baktılar. Himayelerini lânet halkası gibi acemlerin boynuna geçirdiler. O halde yalnız biz kaldık.

Ey cemaat-i Müslimin!

Biz ise asırlardan beri âlem-i İslâm'ın başında olarak ehl-i salible çarpışıyoruz. Dünyanın bütün Müslümanları selâmetlerini, necatlarını, yıllardan beri müştak oldukları istiklâllerini kurtarmak için bizden örnek alıyorlar.

'Yüzlerce milyon Müslümana nisbetle bizim bir avuç mesabesinde olan halkımızın ne ehemmiyeti vardır?? demeyiniz.

İyi biliniz ki bu bir avuç halkın bütün âlem-i İslâm'da pek büyük mevkii, pek büyük itibarı vardır.

Bütün Müslümanlar bilirler ki maazallah Türk milletinin devrilmesi bütün cihanın imanını sarsacaktır. Bütün Müslüman yurtlarını en müthiş zelzelelere tutulmuş gibi hasara uğratacaktır.

Mütarekeyi müteakip Mısır'da, Hind'de hatta daha dün elimizde iken bugün işgal altında bulunan Irak'ta, Suriye'de zuhur eden ihtilâller, isyanlar, kıyamlar gösteriyor ki, biz Türkiye Müslümanları öyle âlem-i İslâm'ın ve dolayısıyla düşmanlarımızın lâkayıt kalabileceği bir küme değiliz. O sebepten düşmanlar bizi büsbütün mahvetmeye ne kadar çalışsalar kendi menfaatleri

namına o kadar haklıdırlar. Ama diyeceksiniz ki:

- Bugün bütün dünyaya hâkim olan düşman satveti karşısında bizim ne ehemmiyetimiz olur ki, herifler senin dediğin gibi bizim günün birinde büyüyeceğimizden korksunlar da bu kadar ihtiyatlara lüzum görsünler?

Yanıyorsunuz. İş öyle değil. Avrupalılar yalnız bugünü, bugünkü hadisatı seyretmekle kalmazlar. Onlar yarını, gelecek seneyi, hatta gelecek asrı, hatta bir kaç asır sonrasını tahmin etmek, hesap etmek isterler. Heriflerin siyaseti müthiştir. İşte o müthiş siyaset sayesinde kendileri ne oldular, bizi ne hale getirdiler; görüyorsunuz. Binaenaleyh velev bir kaç vilâyetten ibaret bir Anadolu hükümetinin kalmasına bile kendi ihtiyarlarıyla, yani muztar kalmadıkça, kabil değil, razı olamazlar.

- Pek âlâ! Ne yapabilirsiniz? Uzun zamanlardan beri devam eden dahilî, haricî muharebeler, bilhassa Balkan muharebesiyle şu harb-i umumî, bizde can bırakmadı, kan bırakmadı, para bırakmadı, hiç bir şey bırakmadı. Düşman ise bu kadar kuvvetli. Şerait-i sulhiyeyi çar naçar kabul edeceğiz. Bu tıpkı silâhsız bir adamın dağ başında müsella haydutlar tarafından kuşatılmasına benzer. İster istemez eşkıyanın emrine boyun eğecek...

Pek doğru! Yalnız iki nokta var. Bir kere o müsella haydutlar ortalarına aldıkları biçareden parasını isteseler, üzerindeki elbisesini isteseler, ayağındaki pabucunu, başındaki külâhını isteseler biz de vermesini tasvip ederdik. Lâkin bununla kanaat etmiyorlar ki; biçare herifin kollarını, bacaklarını kestikten sonra:

-Boynunu uzat! Kafanı devir! diyorlar. Mademki teklif bu kadar ağırdır. Artık bunu hiç kimse kabul edemez, ister istemez dişıyla, tırnağıyla uğraşır, çabalar, nefsinin imkânın son derecesine kadar müdafaaya bakar.

Ey cemaat-i Müslimin! İşte bugün bizden istedikleri, ne filân vilâyet, ne filân sancaktır, doğrudan doğruya başımızdır, boynumuzdur, hayatımızdır, varlığımızdır, devletimizdir, dinimizdir, imanımızdır.

Bir de o müsellağ olduğınu kabul ettiğimiz haydutların başları pek boş değil. Korktukları tehlikeler var. Biz zaruri olan müdafaa-i hayat vazifesinde biraz daha sebat edecek olursak emin olunuz ki cehennem olup gidecekler. Galiba maksat anlaşılmadı. Biraz izah edelim.

Kuvvetlerinin, kudretlerinin pek büyük olduğunu bildiğimiz düşmanlarımızın önünde bugün iki müthiş tehlike var: Biri onların kendi ta'birî veçhile İslâm tehlikesi, diğeri komünistlik tehlikesi! İslâm tehlikesini herifler çoktan beri hesaba almışlardı da ona göre ellerinden gelen tedbiri tatbikten geri durmamışlardı. Lâkin altı yedi seneden beri devam eden bu harp birçok hesapları alt üst etti. Birçok tahminler yanlış çıktı. Bugün düşmanlar artık müstemlekelerindeki insanlardan eskisi gibi emin olamıyorlar. Beşeriyetin gözü açıldı. Mahkûm milletler kendilerinin hâkim milletler elinde ne büyük bir kuvvet olduğunu bu sefer gözleriyle gördüler. Kanlarını, canlarını kimlerin hesabına döktüklerini anladılar. Harbin her türlü safahatında bulundular. Hücum nedir, müdafaa nasıl olur? En son icad olunmuş silâhlar, bombalar nasıl kullanılır? Hepsini bilfiil öğrendiler. Hele tahakkümleri, esaretleri altında yaşadıkları Avrupalıların kendilerini harbe sürüklerken verdikleri vaadlerin hiçbirinin aslı faslı olmadığına, bu gidişle kıyamete kadar kendileri için hürriyet, refah, rahat yüzü görmek nasip olamayacağına iyice yakîn hâsıl ettiler. Bugün cihan eski cihan değil. Hele Asya hiç o bildiğimiz halde bulunmuyor. Bilumum şarkta, bilhassa Müslümanlarda büyük bir intibah, bir uyanıklık mevcut. Asya'nın şimal kısmında yaşayan dindaşlarımız kâmil denilecek derecede müsellağ, mütebakisi de bir taraftan silâhlanıyor, fikirler gittikçe değişiyor. İstiklâl sevdaları her yerde uyanıyor. İşte bütün bu hareketler İslâm tehlikesi namı altında toplanarak düşmanlarımızı titretiyor.

İkinci tehlikeye gelince: Komünistlik denilen bu hareket Avrupa'nın doğrudan doğruya kalbine çevrilmiş bir silâhtır. Senelerden beri sosyalistlik namı altında için için kaynarak Avrupa hükümetlerini ürkütüp duran bu hareket, bugün artık yanar dağlar gibi alevler saçmaya başladı. Bu yangının kıvılcımları Paris, Londra, Roma ufuklarına dağılır, oralarda yer yer yangınlar çıkarır oldu. Çünkü hükümetleri ne kadar uğraşsa, ne kadar çabalasa buna karşı gelemiyor. Zaten böyle bir yangın için Avrupa'nın her tarafında istidadı vardı, hazırlık vardı. Sermaye sahipleriyle amele arasındaki gerginlik son senelerde, bilhassa bu muharebe esnasında son dereceyi bulmuştu. Ruslar ön ayak olarak Çarı, çarlığı, asilzadelerin bitmez tükenmez imtiyazlarını, servetlerini, sâ mânlarını, hâk ile yeksan edince, Avrupa'daki sosyalistler de ayaklanmaya azmetti. Bu adamlar diyor ki:

-Bu harp, bu yedi seneden beri devam eden âfet; kırk, elli milyon beşerin doğrudan doğruya harp meydanlarında helâkine sebep oldu. Bir o kadar insanı da bu sönen hayatların arkasından bikes, perişan bir halde bıraktı, manevî bir ölüme mahkûm etti. Netice ne oldu? Bir kaç zalim

hükümet istibdadını artırdı. Milyarlarca servet sahibi bir kaç muhtekirin hazinelerini, kasalarını doldurdu. Fukara tabakasının, işçi tabakasının sefaletini artık tahammül edilmeyecek derecelere getirdi. Ahlâk namına, hayâ namına, ırz namına, haysiyet namına, insaf namına bir şey bırakmadı. Hepsini sildi süpürdü. Kimsenin kimseye emniyeti, itimadı kalmadı. Âlem-i beşeriyet her türlü insanlık duygularından sıyrılarak yırtıcı hayvanlar derekesine indi. O halde biz kimin için çarpışmış, hangi gayeye hizmet etmiş olduk? Bununla beraber sulh şeraiti diye ortaya atılan hezeyannameleri bundan böyle milletlere asla rahat huzur temin etmeyecektir. Bilâkis bunların aralarındaki ihtilâfları, husumetleri, rekabetleri, kinleri, intikam hislerini büsbütün körükleyecektir. Artık beşeriyet buna tahammül edemez. Artık sefil mahiyetleri bütün çıplaklığı ile meydana çıkan bütün bu teşkilâtı, bütün bu müessesatı yıkmalı, yerine yenilerini koymalıdır...

İşte bunların mülâhazaları aşağı yukarı bu merkezdedir. Garbın ukalası, hükeması çoktan beri böyle bir akıbetin zuhurunu bekliyorlardı. Dışı gözlere pek parlak görünen medeniyet-i haziranın içinden çürümeye yüz tuttuğunu, günün birinde paldır-küldür yıkılacağını söyleyip duruyorlardı. Benim bu kürsüden söyleyecek bir sözüm varsa, o da garp medeniyeti dediğimiz o rezil âlemin bir an evvel hâk ile yeksan olmasını temenniden ibarettir.

Ey cemaat-i Müslimin! Sakın bu sözlerimden benim ilim düşmanı, maarif düşmanı, terakki düşmanı olduğuma zahip olmayınız. Benim bütün insanlar hesabına bilhassa dindaşlarım namına istediğim bir medeniyet varsa, o da her manası ile pek yüksek, namuslu, vakarlı bir medeniyettir, yani bir medeniyet-i fazıladır. Garp medeniyeti maddiyattaki terakkisini maneviyat sahasında kat'iyyen gösteremedi. Bilakis o ciheti büsbütün ihmâl etti. Hayır ihmâl etmedi; bile bile payımâl etti. Avrupalıların ne mal olduklarını anlayamayanlar zannederim ki bu sefer artık gözlerle görerek hatalarını tashih etmişlerdir.

Avrupa hükümetlerini titreten komünizm tehlikesi de budur. Bütün sömürgeci devletler, bu tehlike karşısında şaşkırdılar ve gittikçe, şaşkınlıkları artacaktır...

Ah, siz o sömürgeciler elinden zavallı Asya'nın neler çektiğini biliyor musunuz? Sömürgeciler tarafından idare olunan hangi memleketin bir şehrine gitseniz iki mahalle görürsünüz ki, biri sömürgecilere, diğeri yerlilere aittir. Hiç bir yerli için yabancıların cemiyetine girebilmek kabil değildir. Bir yerli temiz giyinmek istese, vergi vermeye mecbur tutulur. Şimendiferlere binseniz görürsünüz ki, yerliler için ayrı vagonlar vardır. Hastahanelere gidiniz, ayrı koğuşlar vardır. Biçareler o vagonlara binmeye, o kovuşlarda yatmaya mecburdur. Sömürgecilere:

-Niçin bu biçarelere insan muamelesi etmiyorsunuz?

Diye soranlara:

-Maymunlar adam olur, bunlar adam olmaz cevabını verirler.

Bir sömürgeci, yerliyi istediği gibi döver; cezâ lâzım gelmez. Şayet öldürürse pek hafif bir ceza-yı nakdî ile kurtulur. Yerlinin kazancının yüzde altmışı hükümet tarafından alınarak sömürgecilerin ihtiyaçlarına sarf olunur. Yerli nüfusun üçte birinden fazlası karnını doyurmaktan âcizdir. Bu sefalet gittikçe artıyor. Bundan bir asır evvel hesap etmişlerdi: Seksen sene zarfında on sekiz milyon yerli açlıktan ölmüş. Bu son asrın ilk on altı senesi zarfında ise aynı sebepten helâk olanların miktarı yirmi milyonu bulmuş. Yetmiş sene evvel bir yerli, günde bizim para ile kırk para kazanırken, bugün bu kazanç on beş paraya inmiştir. Bununla beraber zavallı yerli sömürgeciden üç kat fazla vergi verir. Peki, bu vergiler ne olur, bilir misiniz? Sömürgecilerin hazinelerine toplanıp müstemlekat ahali arasında nifak çıkarmaya, fesad çıkarmaya sarf edilir. Evet, son yüz sene zarfında Asya'nın bu ülkesi varidatından tamam yüz milyon İngiliz lirası müstemlekâta sefer yapmak için harc olunmuştur(harcanmıştır). Sömürgeciler buradaki kumaş tezgâhlarını yok etmek için ustaların başparmaklarını kesmekten bile çekinmemişlerdir. Bunlar yerli sanayii mahvetmek için hiç bir mel'anetten geri durmazlar. Seksen milyon Müslüman yerli için lise derecesi bir tek mektep var. Sömürgeciler bu mektebe son derecede düşmandırlar. Bir yerli en ufak silâhı bile taşıyamaz. Büyücek çakı taşıyanlar şiddetli cezaya çarpılır. Mütarekeden beri kasapların bıçakları, berberlerin usturaları akşamları polis karakollarına teslim ediliyor.

Gelin biraz da Afrika'ya geçelim. Cezayir'de, Tunus'a, Fas'da Müslümanlara, sömürgeciler tarafından hayvan muamelesi edilir. Oradaki Hristiyanlar, Yahudiler a'sar gibi, ağnam gibi vergilerin hiç birini vermezler. Müslümanlara gelince, bizim zamanımızdan kalma vergilerin hepsini verdikten başka, sömürgecilerin vazettikleri kapı, pencere vergilerini de verirler. Bunun için biçare Müslümanlar topraklarını, akarlarını, hayvanlarını muvazaa suretiyle çok zaman Hristiyanların yahut Yahudilerin üzerine çevirmeye mecbur olurlar. Bu mecburiyet yüzünden külliyyetli para verdikleri gibi ekseriya mallarını da kaybederler. Sırf Müslümanların vergisiyle yaşayan belediyelerde, hiç bir Müslüman aza bulunamaz. Şayet bulunursa rey sahibi olamaz. Gerek Cezayir'de, gerek Tunus'da kabilelerin müşterek mer'aları vardır. Lâkin bu mer'alar muttasıl sömürgeciler tarafından bedava gasbedildiği için biçare Müslümanlar hayvanlarını geçindiremiyorlar. Zarurî olarak cenuba, yani çöle doğru çekiliyorlar. Sömürgeciler Afrika'daki müstemlekelerine kendi milletleri için köy teşkil edecekleri zaman, Arapların elindeki araziye bedava alırlar. Bununla kalmayarak, o yeni köye lâzım olan suyu civardaki Müslüman

köylerinden getirip, Müslümanları susuz bırakırlar. Bu suretle vücuda getirilen her Hristiyan köyüne varidat bulmak için yine Müslüman köylerine çullanırlar. Onlardan alacakları belediye rüsumuyla o Hristiyan köyünü refah içinde yaşatırlar. Bir sömürgeci, Müslüman aleyhinde ikame-i dava etmez. Çünkü lüzum görmez. Onu isterse döğër, isterse öldürür.

Ey cemaat-i Müslimin! Zaman, zemin müsait olsa size sömürgeci adaletinden (!), sömürgeci medeniyetinden,(!) birçok parlak numuneler daha gösterirdim. Mamafih ibret alacaklar için bu kadarı da yetişir zannederim. İşte sefaletlerinin derecesini kısaca anlattığım o zavallı dindaşlarımızın, hiç olmazsa düştükleri felâkete düşmemek için artık gözümüzü açmalıyız. Düşmanımızın bizi de onların hâline getirmek için bugün elinde iki vasıta var. Ziyade yok, çünkü haddi zatında gerek keyfiyet, gerek kemiyet itibarı ile mühim olan kuvvetlerini dağıtmıştır.

Bu iki kuvvetin birincisi Yunan ordusu, İkincisi memleketimizde çıkaracağı, daha doğrusu çıkarmakta olduğu nifak! Zaten bu ikinci kuvvet olmasa birincisinin hiç ehemmiyeti yoktur. Biz aklımızı başımıza alarak el ele verdiğimiz gün inayet-i Hakla memleketimizi, istiklâlimizi kurtarmaklığımız muhakkaktır. İşte vilâyat-i şarkıye ahalisi gözünüzün önünde duruyor. Bunlar düşman istilâsı ne demek olduğunu gözleriyle gördükleri için, bu sefer düşman iğfalatına kapılmadılar. Aralarında tefrika çıkmasına, nifak çıkmasına meydan bırakmadılar. Can cana, baş başa verdiler; yurtlarını çiğnemek, kendilerini esaret altına almak için hudut boyunda fırsat gözetip duran düşmanı tarumar ettiler. Kars gibi en müstahkem bir kaleye bayrağımızı dikerek ileriye doğru yürüdüler, gittiler. Cenab-ı Hak o kahraman mücahitlerimize tevfikler ihsan buyursun; Anadolu?muzun garbındaki bu sefil düşmanı da Ermenilerin bihakkın, uğradıkları akıbete uğratsın!...

-Âmin!...

Bizi mahv için tertip edilen muahede-i sulhiye paçavrasını mücahitlerimiz şark tarafından yırtmaya başladılar. Şimdi beri taraftaki dindaşlarımıza, kardeşlerimize düşen vazife; Anadolu?muzun diğer cihetlerindeki düşmanları denize dökerek o murdar paçavrayı büsbütün parçalamaktır. Zira o parçalanmadıkça İslâm için, Türk için bu diyarda beka imkânı yoktur.

Ey cemaat-i Müslimin! Hepiniz bilirsiniz ki buhranlar içinde çırpınıp duran bu Din-i Mübin, bu mübarek yurt bizlere veditullahtır(Allah vergisidir). Kahraman ecdadımız bu suphanî vediayi siyanet uğrunda canlarını feda etmişler, kanlarını seller gibi akıtmışlar, muharebe meydanlarında şehit düşmüşler; Rayet-i İslâm?ı yerlere düşürmemişler. Mübarek naaşlarını çiğnetmişler; yurdun harim-i pakine yabancı ayak bastırmamışlar. Babadan evlâda, asırdan

asıra intikal ede ede bize kadar gelen bu emanet-i kübraya hıyanet kadar zillet tasavvur olunabilir mi? Yoksa bizler o muazzam ecdadın ahfadı değil miyiz? Ağyar eline geçen Müslüman yurtlarının hali bizim için en müessir bir levha-i ibrettir. Endülüs diyarını gözünüzün önüne getirin. Cihanın bu en mamur, en medenî, en mütefennin iklimi vaktiyle sinesinde on milyon Müslüman barındırırken bugün baştanbaşa dolaşsanız, tek dindaşımıza rast gelemesiniz. Allah'ın vahdaniyetini garbın afakına yetiştiren o binlerce minarenin yerlerindeki çan kulelerinden bugün teslis velveleleri aksediyor. Şevketin, medeniyetin, irfanın, ümrânın müntehasına varmışken birbirlerine düşerek vatanlarını üç buçuk İspanyol'a karşı müdafaadan âciz kalan bu zavallı dindaşlarımızdan olsun ibret alalım da İslâm'ın son mültecası(sığınağı) olan bu güzel toprakları düşman istilâsı altında bırakmayalım. Yeisi, meskeneti, ihtirası, tefrikayı büsbütün atalım, azme, mücahedeye, vahdete sarılalım. Cenab-ı Kibriya, Hak yolunda mücahede için meydana atılan azim ve iman sahipleriyle beraberdir.

Ya İlâhi bize tevfikini gönder!

- Âmin!

Doğru yol hangisidir, millete göster!

- Âmin!

Ruh-i İslâm'ı şedaid sıkıyor, öldürecek.

Zulmü tedib ise maksud-i mehibin gerçek,

Nare yansın mı beraber bu kadar mazlumin?

Bîgünahız çoğumuz, yakma ilâhı!

- Âmin!

Boğuyor âlem-i İslâmı bir azgın fitne;

Kıt'alar kaynayarak gitti o girdap içine.

Mahvolan aileler bir sürü masumundur;

Kalan âvârelerin hali de malûmundur.

Nasıl olmaz ki tezelzül veriyor arşa enin?

Dinsin artık bu hazin velvele ya Rab!

- Âmin!

Müslüman yurdunu her yerde felâket vurdu;

Bir bu toprak kalıyor dinimizin son yurdu.

O da çiğnendi mi, çiğnendi demek Şer'-i Mübin.

Hakisar eyleme ya Rab onu olsun!

-Âmin!

V?elhamdü lillahi rabbilâlemin.

Not-1: Kastamonu Nasrullah Camii'nde verdiği vaaz daha sonra Sebilürreşad Dergisi'nde neşredilmiş ve üç baskı yapıp ordulara dağıtılmıştır.

Not-2: İnternette indirilen metindeki Arapça ibareleri, ayet numaraları ve mealleri yerleştirilmiş;

Metinde geçen Açdılar; açtılar- İnayetile; inayetiyle- Birbirlerile; birbirleriyle - Parmağile; parmağıyla? gibi bazı kelimelerin yazılışını bugünkü kullanımı ile değiştirilmiş;

Nadiren bazı kelimelerin anlamları (?) içinde verilmiş;

Bazı terkiplerin yanlış yazıldığı fark edilmiş ve tarafımdan düzeltilmiştir;

Akif'in üslubuna dokunulmamıştır.

Kâzım Sağlam

Dipnotlar:

1 Yoksa siz Allah'ın, sizden savaşanları ve Allah'tan ve O'nun Rasûl'ünden ve mü'minlerden başkasını dost edinmeyenleri bilmesine rağmen, bırakılacağınızı mı sandınız? Ve Allah, yaptığınız şeylerden haberdardır.

2 Onlara karşı kuvvetiniz (gücünüz) ne kadar yeterse ve bağlanan (savaş için beslenen) atlardan hazırlayın! Onunla Allah'ın düşmanlarını ve sizin düşmanlarınızı ve onlardan başka diğerlerini korkutun. Siz onları bilmezsiniz, Allah onları bilir. Allah'ın yolunda her ne infâk ederseniz, size vefa edilir (ödenir) ve siz zulmedilmezsiniz (haksızlığa uğratılmazsınız).

3 Mü'minler ancak kardeştir. Öyleyse kardeşlerinizin arasını düzeltin. Ve Allah'a karşı takva sahibi olun. Umulur ki, böylece siz rahmet olunursunuz.

4 Buhari, K. Salat, 88

5 Allah'ın Rasûl'ü Hz. Muhammed (S.A.V) ve O'nunla beraber olanlar, kâfirlere karşı çok şiddetli; kendi aralarında çok merhametlidirler. Onları rükû ederken, secde ederken ve Allah'dan fazl ve rıza isterken görürsün. Onların alâmetleri yüzlerindeki secde izleridir. İşte bunlar, onların Tevrat'taki ve İncil'deki vasıflarıdır. Filizini çıkaran sonra onu kuvvetlendiren, böylece kalınlaşan, sonunda gövdesi üzerinde yükselen, çiftçilerin hoşuna giden ekin gibidir. Onlarla kâfirleri öfkelenmek içindir. Ve Allah, onlardan âmenû olanlara (Allah'a ulaşmayı dileyenlere) ve salih amel (nefs tezkiyesi) yapanlara mağfiret ve büyük ecir vaadetti.

6 Ey âmenû olanlar (Allâh'a ulaşmayı dileyenler)! Sizden kim dîninden dönerse, o zaman Allah onun yerine (başka) bir kavim getirecektir öyle ki, (Allah) onları sever ve onlar da O'nu (Allah'ı) severler. Mü'minlere karşı daha alçak gönüllü, kâfirlere karşı daha izzetlidirler (başları dik, vakarlı, şerefli dirler). Allah'ın yolunda cihad ederler. Hiçbir kınayanın kınamasından korkmazlar. İşte bu, Allah'ın fazlıdır, onu dilediğine (lûtfedip) verir. Allah Vâsi'dir (fazlı ve lûtfu geniştir), Alîm'dir (herşeyi en iyi bilendir).

7 Onlar sizinle toplu olarak, ancak surla çevrilmiş kasabalar içinde veya duvarlar arkasından savaşı kabul edebilirler. Kendi aralarındaki çekişmeleri ise serttir; onları birlik sanırsın, oysa kalbleri birbirinden ayırır. Bu, akletmeyen bir topluluk olmalarındandır.

8 Allah'ın öteden beri işleyip duran kanunu (budur). Allah'ın kanununda asla bir değişiklik bulamazsın.

9 Toptan Allah'ın ipine sarılın, ayrılmayın. Allah'ın size olan nimetini anın: Düşmandınız, kalblerinizin arasını uzlaştırdı da onun nimeti sayesinde kardeş oldunuz. Bir ateş çukurunun kenarında idiniz, sizi oradan kurtardı. Allah, doğru yola erişesiniz diye size böylece ayetlerini açıklar.

10 Ve eğer içinizden bir kısmınız (bir grup), onunla gönderildiğim şeye inanır ve bir kısmınız (diğer bir grup) inanmazsa, o taktirde Allah, aramızda hüküm verinceye kadar sabredin. O, hüküm verenlerin en hayırlısıdır.